

Zeda Rost en Esther Scheijbeler

Oogbesturing biedt nieuwe mogelijkheden bij leren en communiceren

Met je ogen de computer bedienen, zodat je schoolboeken kunt inzien en met je vrienden kunt chatten. Sinds kort is dat in Heliomare mogelijk. Door een gulle particuliere gift beschikken wij sinds kort over vijf computers met oogbesturing. Deze bedieningsvorm van de computer biedt veel mogelijkheden voor kinderen en volwassenen die motorisch niet in staat zijn een computer handmatig te bedienen en/of motorisch niet in staat zijn te spreken.

“De oogbesturing helpt Zeda om zijn zelfstandigheid te vergroten.”

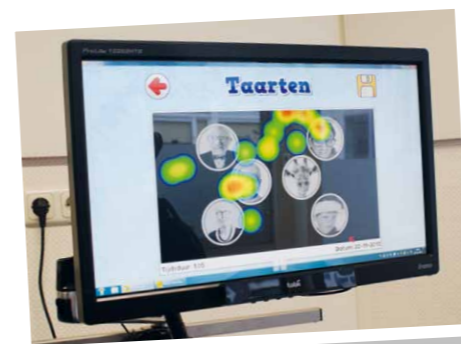
Meike Rijpers, ergotherapeut geeft toelichting. “Er komen steeds meer kinderen op onze scholen die zeer beperkt zijn in hun motoriek en/of hun communicatieve vaardigheden. Voor hen is het vaak ingewikkeld om actief deel te nemen aan het onderwijs of om zich uit te drukken. Je kunt je voorstellen dat dit voor kinderen die zowel fysiek als communicatief ernstig beperkt zijn helemaal lastig is. Oogbesturing biedt hen nieuwe mogelijkheden in leren en communiceren en maakt het voor hen ook mogelijk om spelletjes te doen.

Op de dependance van Heliomare onderwijs in Beverwijk zit de dertienjarige Zeda Rost. Sinds drie weken oefent Zeda met de oogbesturing. Hij boekt langzaam vooruitgang. Esther Scheijbeler is zijn ergotherapeut: “Het oefenen is intens en gaat met vallen en opstaan. Gisteren had hij een mindere dag en ook vandaag heeft hij moeite om de cursor met zijn ogen te bedienen. Waaraan dat ligt? Dat kan van alles

zijn, slecht slapen, niet goed in z'n vel zitten of even geen zin hebben. Zeda is gewend om te communiceren met zijn Adremo hoofdsteun. Hij klikt hiermee naar links en rechts en is dus altijd actief aan het bewegen met zijn hoofd. Voor het computeren met de oogbediening moet hij zijn hoofd stil houden, dat kost veel inspanning.” Het aanleren van de oogbesturing heeft ook te maken met het cognitieve niveau van een kind. Esther: “Zeda's niveau is Moeilijk lerend. Hem gemotiveerd houden is een uitdaging. Hij kan niet overzien wat de uiteindelijke voordelen voor hem zijn. Daarom krijgt hij meer tijd om de bediening te leren dan kinderen uit andere leerwegen. Zeda is nu aan het oefenen door middel van leuke spelletjes, zoals het taartengooispiel. De spellen kunnen worden gepersonaliseerd, door bijvoorbeeld het gebruik van foto's van bekenden uit zijn omgeving. Dat maakt het nog leuker.”

Sam: “Ik baal wel dat ik met oogbesturing niet kan gamen.”

Dat er spelletjes met de oogbesturing kunnen worden gespeeld, is Sam Kip, leerling in de 3e VMBO van Heliomare onderwijs, het niet helemaal eens. Sam heeft inmiddels zijn eigen oogbesturing, maar baalt ervan dat hij er niet mee kan gamen; zijn grote hobby. Sam is in korte tijd enorm handig geworden in het bedienen van de computer via oogbesturing. Meike Rijpers vertelt: “Tot voor kort bediende hij de computer met zijn hoofd en voeten wat lichamelijk behoorlijk wat inspanning vroeg. Door met de oogbesturing de computer te bedienen kan hij met weinig inspanning en met een veel hoger tempo deelnemen aan de les.

De gekleurde vlekken laten zien waar gericht gekeken is. De ergotherapeut kan op basis hiervan gerichter trainen.

Daarnaast gebruikt hij de computer voor communicatiedoelinden, zoals email en chatten. Verder gebruikt Sam zijn Tellus voor alle andere communicatie. Door beide middelen af te wisselen is leren en communiceren nu veel minder inspannend voor hem”, aldus Meike. Sam beaamt dat. Hij maakt in de klas gebruik van de oogbesturing. Doordat zijn computer aangesloten is op het schoolnetwerk heeft hij toegang tot digitale lesstof en leerboeken. Binnenkort gaat hij bij REA College bekijken of hij met grafische programma's kan werken. “Ik wil het liefst auto's ontwerpen, dat is mijn droom. Er worden alleen in Nederland geen auto's meer gemaakt, behalve Spyker, dus dat is wel jammer.”

Of de oogbesturing uiteindelijk ook op deze manier door Zeda gebruikt gaat worden, is nu nog niet te voorspellen. Esther Scheijbeler: “Ik denk dat we dat pas na een aantal jaar kunnen zeggen. Zeda oefent ook met een Adremo stoel. Daar zit hoofd- en voetbediening op. Ik verwacht

Sam Kip

in ieder geval dat Zeda met de oogbesturing gerichter leert te computeren en dat hij daarmee zelfstandiger wordt. Op dit moment krijgt hij hulp bij alles. Het zou prachtig zijn wanneer hij zelf op het internet kan surfen en een filmpje kan zoeken, contacten kan leggen en digitaal de wereld vanuit zijn rolstoel kan ontdekken.

Door een particuliere gift is het via Vrienden van Heliomare mogelijk gemaakt om in Heliomare vijf oogbesturingssystemen aan te schaffen. Het Computer Advies Team (CAT), een samenwerking van onderwijs (de ICT groep) en revalidatie (ergotherapie en logopedie) heeft het initiatief genomen het systeem uit te proberen en collega's op te leiden om hiermee te werken. Daarnaast is Meike actief in de Expertise groep ICT en Educatie (een onderwijs project om ICT te implementeren in het onderwijs) en heeft ze ook tijd en ruimte om collega's hierin te coachen. De systemen staan bij Heliomare onderwijs (SO en VSO), Leerweg 3 in Beverwijk, Dynamica en op De Ruimte. In het revalidatiecentrum wordt het inmiddels ook gebruikt door patiënten met hoge dwarslaesies, ALS of NAH. De behandelteams zijn heel enthousiast over de gebruiksmogelijkheden en softwaretoepassingen en de nieuwe mogelijkheden die het voor leerlingen en patiënten biedt. Voor vragen of meer informatie: E cat-onderwijs@heliomare.nl